

PRIJÍMACIE SKÚŠKY zo slov. jazyka a literatúry

4.ročné štúdium – 4.5.2023

Text č. 1: Ladislav Nádaši-Jégé – Cesta životom (úryvok, upravené)

Narodil som sa roku 1873 v malom sídelnom meste jednej zo slovenských stolíc. Môj otec pochádzal z neďalekej dediny. Bol pánskym krajčírom. Jeho otec bol malým gazdom, ktorý sa celý život trápil na desaťjetrovom majetočku. Detí mal nazvyš, hovorieval, že sa mu rodili podľa Božej vôle.

Ako chlapec som často chodieval k starým rodičom. **Jedn** prázdniny som – ako už dorastajúci chlapec – skoro celé strávil u nich. Bol to hotový **majáles**, ktorý mi až oveľa neskôr v živote urobil zrozumiteľným rozdiel medzi beznádejným, v temných uliciach a brlohoch sa mňajúcim živorením fabrických robotníkov a omnoho rozmanitejším životom sedliakov, ktorí inak stoja na nepomerne nižšej životnej úrovni.

Život roľníkov je spestrený rozličnými prácami podľa obdobi roka, robotník v meste má ugniavenú dušu obrazmi bez farby a rozmanitosti. Mnohí roľníci znášajú s úsmevom biedu, pre ktorú by sa fabrický robotník búril, a i najväčšia strata, ktorú zapríčiňuje smrť, je na dedine zmiernená toľkými srdečnými, ba humornými črtami, toľkou oddanosťou do vôle Božej, že i takýmto úderom odoberie veľkú časť bôľu a beznádeje.

1. V druhom a tretom odseku ukážky autor využíva:

A. humor	C. personifikáciu
B. protiklad	D. básnickú otázku

2. Podľa autora ukážky sa roľníci líšia od robotníkov tým, že majú:

- A. nižšiu životnú úroveň
- B. vyššie nároky na život
- C. menšiu úctu k životu
- D. nižšiu mieru trpezlivosti

3. Zvýraznené slovo *majáles* sa v ukážke spája:

- A. s robotníckou revoltou
- B. s temnými ulicami
- C. s ugniavenou dušou
- D. s rozmanitejším životom

4. Ktorým slovotvorným postupom vzniklo slovo *majetoček*?

5. V ktorej možnosti je správne uvedený význam slova *stolica* z ukážky č. 1?

- A. inštitúcia
- B. úrad
- C. územná jednotka
- D. inštancia

6. Na základe textovej ukážky určte, v akom príbuzenskom vzťahu je rozprávač s malým gazdom.

7. Vypíšte z tretieho odseku ukážky sloveso, ktoré významovo úzko súvisí s pojmom *revolta*.

8. V ktorom slohovom útvere/žánri by sa najlepšie uplatnil text v prvom odseku ukážky?

- A. v reklame B. v úradnom liste C. v životopise D. v správe

9. Ktoré tvrdenie o ukážke je nepravdivé?

- A. Väčšina roľníkov znášala biedu pozitívnym prístupom k životu.
- B. Mnohí roľníci majú rok spestrený rozličnými prácami.
- C. Väčšina robotníkov odovzdáva svoj osud do vôle Božej.
- D. Robotníci vo fabrikách by sa proti biede búrili.

10. Dopln správne písmeno k zvýraznenému podčiarknutému slovu v ukážke.

Text č. 2: Digitálna knižnica

Prvé správy slovenských novín o začiatku tzv. Veľkej vojny, teda prvej svetovej vojny, prináša na svojom webe Slovenská národná knižnica. Vďaka národnému projektu Digitálna knižnica a digitálny archív si na <http://www.dikda.eu> možno prečítať, čo písali slovenské noviny pred 28. júlom 1914, keď Rakúsko-Uhorsko po dohode s Nemeckom vyhlásilo vojnu Srbsku. Obavy o začiatok svetového konfliktu, reakcie mocností na Srbskom neprijaté ultimátum monarchie a otvorené zbrojenie krajín **rezonovali** v novinách už niekoľko dní pred 28. júlom.

Pri príležitosti 100. výročia začiatku prvej svetovej vojny SNK zverejňuje dokumenty týkajúce sa Veľkej vojny.

11. Vypíšte z ukážky cudzie slovo, ktoré vyjadruje naliehavú, bezpodmienečnú požiadavku.

12. Z textu č. 2 vyplýva, že:

- A. Digitálna knižnica prináša správy o vojne v Sarajeve.
- B. Vtedajší historici/politici informovali o bezprostrednej hrozbe.
- C. Viedeň kategoricky odmietla podmienky Srbska.
- D. Vtedajší žurnalisti prinášali správy o prípravách na vojnu.

13. V ktorej možnosti je význam zvýrazneného slova v texte č. 2?

- A. dozneli
- B. zaznievali
- C. doliehali
- D. hlásili sa

14. Napíšte slovom číslovku z vety:

Je to pri príležitosti 100. výročia prvej svetovej vojny.

15. V nasledujúcej vete nahrad'te podčiarknuté slovo osobným zámenom: Srbovi to Viedeň nedaruje.

16. Ku ktorému štýlu patrí ukážka č. 2:

- A. k publicistickému
- B. k administratívne
- C. k informačnému
- D. k výkladovému

17. V ukážke č. 2 prevládajú:

- A. frazeologizmy
- B. archaizmy
- C. združené pomenovania
- D. slangové slová

18. Aký slohový postup dominuje v ukážke č. 2:

- A. náučný
- B. výkladový
- C. administratívny
- D. rozprávací

19. V spojení ...vojnu *Srbsku*... utvorte a napíšte gramaticky správne zhodný prívlastok od slova Srbsko.

20. V poslednom odseku ukážky č. 2 sa nenachádza:

- A. minimálne jeden viacnásobný vetný člen
- B. aspoň jedna radová číslovka
- C. viac ako jeden zhodný prívlastok
- D. aspoň jeden priamy predmet

Text č. 3: Andrej Sládkovič – Detvan (úryvok)

*Stojí vysoká, divá Poľana,
mať stará ohromných stínov,
pod ňou dedina Detvou volaná,
mať bujná vysokých synov:
či tých šarvancov Detvy ozrutných
Poľana na tých prsiach mohutných
nenosí a nenadája?
Alebo aspoň na tie výšiny
nehľadá dcéra tejto rodiny,
keď má porodiť šuhaja? –*

*Čo, vrstovníci moji, myslíte? –
Nie je to už nádeje svet,
keď už vo svojom mladom úsvite
národ si vie krásne hovieť? –
Nie je to zora budúcej slávy,
keď z nešťastia si blaženosť spraví
umná živnosť nášho ľudu? –
On v púšti stojí a v nebi žije:
Čo keď sa puk ten vo kvet rozvíja?
Svety nám závidieť budú!*

21. Ktoré tvrdenie o ukážke neplatí:

- A. V prvých štyroch veršoch prvej strofy autor kombinuje 10 a 8 slabičný verš.
- B. V prvých štyroch veršoch druhej strofy autor využíva striedavý rým.
- C. V poslednom štvorverší druhej strofy autor využíva 8 slabičný verš.
- D. V poslednom štvorverší druhej strofy autor využíva obkročný rým.

22. Akú víziu zobrazil autor v druhej strofe ukážky č.3?

- A. o mladosti
- B. o bohatstve
- C. o národnej slobode
- D. o nešťastí a závesti

23. Do ktorého obdobia patrí autor uvedenej ukážky?

24. Ktorý slohový postup dominuje v 1. strofe ukážky č.3?

25. Ku ktorému literárnemu druhu patrí ukážka č.3 z hľadiska formy?

26. Ktorý umelecký prostriedok sa v ukážke č. 3 nenachádza?

- A. metafora
- B. personifikácia
- C. básnická otázka
- D. prirovnanie

27. Vypíšte z ukážky slovné spojenie, ktorým autor označil schopnosť národa prekonať aj ťažké obdobie.

28. Na základe kontextu ukážky č.3 určte, v ktorej možnosti nie je dvojica slov v kontraste:

- A. puk - kvet
- B. nádej - závest'
- C. nešťastie - blaženosť
- D. púšť - nebo

29. Vypíšte z ukážky slovo, ktoré naznačuje pohodlnosť.

30. Vypíšte z básne oslovenie.

ODPOVEĎOVÝ HÁROK
slovenský jazyk a literatúra
4. 5. 2023

Kód žiaka

	Odpoveď	Body
1.	B	1
2.	A	1
3.	D	1
4.	odvodzovaním	1
5.	C	1
6.	vnuk	1
7.	búril (sa)	1
8.	C	1
9.	C	1
10.	Y (jedny)	1
11.	ultimátum	1
12.	D	1
13.	B	1
14.	stého	1
15.	jemu/mu	1
16.	A	1
17.	C	1
18.	B	1
19.	srbskú vojnu	1
20.	A	1
21.	C	1
22.	C	1
23.	do romantizmu	1
24.	opisný	1
25.	K lyrike	1
26.	D	1
27.	umná živnosť	1
28.	B	1
29.	hovieť	1
30.	vrstovníci moji	1

Počet bodov:

/30

Počet percent:

Hodnotili: